

СТАНОВИЩЕ

за дисертационния труд "Радиото – властта на медията или медия на властта"
(отношенията медия – власт в периода 1944 -1956 г. в България)

на ЦВЕТЕЛИНА ДИМИТРОВА СТОЙКОВА

за присъждане на образователна и научна степен
"доктор" по професионално направление
3.5. Обществени комуникации и информационни науки
(Журналистика – Радиожурналистика)

Член на научното жури:

ПРОФ. ТОДОР ГЕОРГИЕВ АБАЗОВ

Доколкото имам по-общ поглед в сферата на медийните изследвания, налага ми се впечатлението, че сред младите колеги може да се наблюдава стремеж проучваните от тях явления и процеси да се видят и изследват отвъд емпирията върху плоскостта на иманентните техни същности. Улеснени в това отношение от натрупания и систематизиран фактологически материал, запознати с достиженията на съвременните чуждестранни теоритически хоризонти, те са мотивирани от амбицията да изследват журналистиката като системен феномен в сложни и многостранни взаимоотношения с обществените фактори. Това разкрива пред тях възможността, без да подценяват идейната същност на журналистическия акт, да го анализират като комуникативно явление със специфична функционална натовареност.

Дисертационният труд на Цветелина Стойкова носи характерните черти на тази тенденция и на него би могло да се гледа като на убедителен образец от нея. Имащ за предмет един отдалечен кръстовищен момент от историята на българското радио, преобразуването му в периода 9.XI.1944 г.-април 1956 г., той изследва същността му, за да изведе и дефинира от нея новите му типологични белези. Ако в отношението към близкото минало дълго време надделяваше оценъчния подход, изразяващ се най-често в пришити отвън политически и идеологически квалификации, тук наблюдаваме изводи и заключения, постигнати по аналитичен и синтезиращ същностен път.

Дисертационният труд е разгънат върху няколко надграждащи се плоскости:

(1) изясняване на понятийно-теоретичната рамка на проучвания предмет, която включва категории и понятия като власт, идеология, пропаганда, манипулация;

(2) трансформацията на радиото като идеологически и политически мотивиран, административно наложен процес;

(3) лишаването на радиото от качествата на двупосочен комуникативен канал, за да бъде превърнато в едностранен манипулативен лост на властта;

(4) отражението на функционалните изменения на радиото върху същността и механизмите на творческия акт като жанрови характеристики, интонационен стил, авторска индивидуалност, композиционни похвати.

Преустройството на българското радио протича като елемент от преустройството на българското общество, в което след V конгрес на БКП окончателно бе наложен съветския модел в държавното, икономическото и културното строителство с присъщите им бюрократичност и ригоризъм. Това придаде на радиотрансформацията облика на неподлежащ на отказ или колебания императив, налаган с цензура, чистки, наказания, контрол.

Върху основата на проучени и систематизирани партийни и държавни документи, на мнения и препоръки от партийни и държавни дейци и на анализи и интерпретации на наши и чуждестранни автори, докторантката формулира като определящ същността на тоталитарната концепция за масово-комуникативната система принципа: "формиране в съзнанието на публиката на картина на света, съзвучна с интересите на идеологията, наложена от режима" (с.151). Принцип, от една страна, противоречащ на характера на свободното човешко взаимоотношване, а, от друга, предполагащ преднамерено поставени и преследвани цели, административно разпространен върху цялата многостранност на радиопроцеса. По силата на всеобхватността, съдържателен белег на тоталитарното мислене и практика, в дисертационния труд детайлно е проследено въздействието на този принцип върху авторската инвенция, тематичните области, жанровата специфика, нагласите на публиката, рецепцията на радиопосланието.

В заключение мога да кажа:

Съчетал детайлните анализи с оценъчните изводи, дисертационният труд на Цветелина Стойкова има за предмет един от най-драматичните и кризисни обрати в развитието на българското радио с тежки последици за неговото и на цялата ни журналистика развитие.

Той е белязан от сериозни постижения в изследването и дефинирането на тоталитарната концепция за масовата комуникация, чиято същност е насилствената подмяна на нейните предметни и функционални характеристики.

В този смисъл изводите, до които дисертационният труд стига, са критически осмислен опит на миналото и принос в усилията за развитието на радиото и предлагам на научното жури да присъди на Цветелина Димитрова Стойкова ОНС „доктор” в професионалното направление „Обществени комуникации и информационни науки” (Журналистика – Радиожурналистика).

09.09.2913

Проф. Тодор Абазов